

KUR'AN VE EHL-İ KİTAB
VEYA
ÖZGÜRLÜK VE TUTSAKLIK
VEYA
İMAN VE ŞİRK

Böyle bir konuyu yazmaya ve değişik başlıklar koymaya beni iten, toplumumuzdaki, belki de dünyadaki kavram kargaşasıdır. Bu kargaşa bazen öyle zararlı oluyor ki, okyanusu küçücük bir göl yapar. Bazen de bir tekne suyu, bir deniz yapar.

Özellikle dinî konular, 1000-2000 sene önceki literatüre dayandığı için ve bu asırda çıkarıcılık, dünyevilik ve maddi hayat biçimi her şeyi kendine alet ettiğinden *en çok su-i istimal edilen kavramların* başında geliyorlar.

İşte sosyolojik ve insanın iç dünyası gibi değişik alanlarda kullanılan yukarıdaki temel kavramların doğru anlamlarını ve yanlış kullanıldıkları yerleri sırasıyla anlatacağız.

Ben yazılarımda ve konferanslarımda daima işin müsbet taraflarını anlattım. Eğer kritik ve tenkit etmem gereken bir yazı olmuşsa, o da samimiyetimi iyi bilen yakın çevremın çalışmaları ve yazıları olmuştur. Ve şahsa özel kalmıştır.

1) Denge... Başka bir tabir ile **adâlet**. Evet, bugün her zamandan daha fazla anlaşılmıştır ki; din de, fizik dünya da, sosyal ve psikolojik alanlar da sibernetiktir. Varlıkları ve var olabilmeleleri ifrat ve tefritten uzak olup, vasat ve dengeli olmaları iledir.

Bu kanunun öyle geniş bir uygulama alanı var ki, diğer doğal ve dinî ve sosyal yasalar buna boyun eğmek zorundadırlar. Eğer boyun eğmezlerse ya ufalıp uç olacaklar veya varlık sahnesinden silinecekler.

2) Din... Etimolojik ve terim olarak, *belli bir inanca veya hakka (gerçeğe) dayalı olarak kurulan düzen* demektir. Borç manasına gelen deyn kelimesi de bu kökten geliyor. Çünkü borcu ödemek bir ilke ve inanç gerektirir. Ve düzeni sağlar. *Âhiretteki din günü* de bu manadadır. Yani *herkesin hakkının ödendiği ve nihai düzenin sağlandığı gün* demektir.

Eğer denilse, doğal ve tabii düzen yeterlidir. Neden ayrıca bir peygamber gönderiliyor? Ve ayrıca ilkeler ve yasalar yazılıyor?

Cevap şöyle olur: Varlığın 3 temel sacayağı var. a) **Enerji** (Madde). b) **İlim** (Onu şekillendiren yazılım ve bilgi.) c) **İrade** (Sonsuza dek açılım ve gelişme isteği)

Tabiat normal normları ile bu 3 sacayağını oluşturuyor. Fakat soyut seviyeye çıkamıyor. Veya istenilen kalite elde edilemiyor. İşte bu ikinci gaye için, Allah, hayvanlara özellikle arı ve karnalara bir yönetici kraliçe yarattığı gibi, insanlık dünyası için de peygamberler gönderir.

Nitekim insanlığın soyut değerleri henüz öğrenmediği dönemlerde kabile ve klan reisleri kadırdır. Çünkü maddi altyapı işlerini kadın, özellikle o ilkel dönemlerde daha iyi becerirdi. Sonra üretim araçları ve erkeğin gücü birleşince, insanoğlu âdem oluyor. Soyut değerleri ve

yasaları öğreniyor. Bu sefer de kadınların temel görevi, evin iç işlerini düzenleme, doğurma ve kaliteli çocuk büyütme olmuştur.

Ontolojik ve sosyolojik açıdan dini tanımlarsak şöyle diyebiliriz: *Din gelince sistem daha çok aktif olur, deneme ve sınav devreye girer, kalite ve nice soyut değerler kazanılmış olur.*

Bu yazıya başladığım gün (8 Mart 2008) Dünya Kadınlar Günü kutlanıyordu. Ve TRT’de hapiste, kadınlar koğuşunda bir çocuğun büyütülmesini anlatan bir film vardı. Gördüm ki, kadınların asıl üretimi, ince işler ve çocuk bakımı olmalı. Ve o gün 8 Mart yerine, 8 Mayıs olmalı. Evet, kadınların o gül gibi zarafetleriyle ve o çocuğun şenlendirmesi ile o koğuş adeta bir saray gibi mutluluk yuvası olmuştu. Evet, kadınlar güldür, güller ayı olan Mayısta kutlanmalılar; seks ve ağır işlerin köleleri olarak Martta kutlanmamalılar.

3) Kitap... Bu kelime de, etimolojik ve terim olarak, *yasa, bilgelik, hukuk, medeniyet* manalarına gelir. Yazılma manasına gelmesi şundan dolayıdır: Çünkü eski çağlarda sadece yasalar, hukuk metinleri ve bilgelik yazıları kaydediliyordu.

Ehl-i Kitap ise, bu *değerlere bağlı olan, yasal yaşayan insanlar* demektir. Ehl-i Kitap kavramının iki zıt karşıtı vardır:

a) **Müşrik...** Çünkü müşrik kişi **âhirete, vahye, helal ve harama yani düzenli yaşamaya karşıdır**. Ehl-i Kitap ise, Müslüman değilse de bu üç hakikate inanıyor. Onun için, onlarla evlenilir. Ve yemekleri yenilir.

Demek bir kısım Müslümanların Ehl-i Kitabı müşriklerle bir tutması dînen yanlıştır. Sonra bu meseleye bir daha döneceğiz.

b) Ehl-i Kitabın ikinci karşıtı **Ümmîler**dir. Ümmîler demek, *medeniyet imkânlarına ve yazılı bir hukuk sistemine sahip olmamakla beraber Ehl-i Kitap gibi, belli bir inaniş ve geleneğe bağlı olanlar* demektir.

Demek gelenekler iki şekilde doğru olarak bize gelir:

aa) Kitap, medeniyet ve yasa olarak...

ab) Sesli ve pratik bir yaşam tarzı olarak...

Ümmîler veya başka bir tabir ile Ümmet belli bir süre sonra dejenere olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Hatta bu münasebetten dolayı Hud ve Yûsuf surelerinde (12/45; 11/8) *Ümmet* kelimesi süre manasında kullanılmıştır.

Ve Hz. Muhammed Medine’ye gittikten sonra yeni bir medeniyet ve hukuk maddelerini yazdıktan sonra, Kur’anı asla unutulmayacak şekilde yazılı hale getirdikten sonra, artık Müslümanlar da, **Ümmetün ümmiyyetünden** çıkıp *Ehl-i Kitap* oldular.

61. surenin 14. âyetinde net olarak gördüğümüz gibi, Ehl-i Kitap ve seçkinler manasında kullanılan *Benî İsrail* deyimini işârî olarak adeta Müslümanlara hitap ediyordur. Diğer benzeri âyetlerde de bu işaretler devam ediyor. Bizzat Tevrat’ta da bu temel kavram değişik milletler için kullanılmıştır.

Evet, Ehl-i Kitap kavramı ve gerçeği daha uzun yaşama şansına sahiptir. Fakat sonsuz olan Allah'tan başka hiçbir şey kendini zamanın aşındırmasına karşı koruyamadığından, Ehl-i Kitap da bir müddet sonra, dejenere edilmiştir. Daha sonraki Müslümanların da dejenere olması gibi...

Hz. Muhammed bu evrensel yasayı iki önemli hadisiyle şöyle yasalaştırmıştır:

a) *Yakında ümmetimden ilim (anlayış) kalkacaktır. Sahabeler: Yâ Resulallah, Kur'an, içimizde iken ve biz onu çocuklarımıza öğretirken nasıl ilim kalkmış olacak?* diye sorunca, Hz. Muhammed, *Tevrat ve İncil, Yahudi ve Hıristiyanlarda duruyor. Onlar, onun ilmini kayb ettikleri gibi,* diye cevap veriyor.

b) *Yahudi ve Hıristiyanlar ne yanlışlar yapmışsa ümmetim de aynı yanlışları yapacaktır.*

Daha sonra biz bu yanlışları Kur'andan tespit edip her iki tarafta da gerçekten aynen yaşandığını göstereceğiz.

Şimdilik din kavramının birkaç özelliğini dizmeye çalışacağız. Çünkü insanlık, 18. ve 19. asırlarda tamamıyla dine meydan okudu. Fakat 20. asrın yarısından sonra, dine sığınmak zorunda kaldı. Maalesef 60-70 sene geçmesine rağmen henüz bilimsel ve evrensel dini değerleri ve kavramları bulabilmiş ve bunları barıştırmış değildir.

4) Kıssa ve Kıssalar... Bu kavramı etimolojik olarak bulmak için kardeş telaffuzlarına bakmak gerekir; şöyle ki: *Makas* (elbiseyi insana uyarlayan alet), *Kısas* (İşlenen suç suçu suçu uygulamaya), *Kasas* (İbret için anlatılan, tarihî yasa ve yasanın evrensel uygulanışını belgeleyen ifade ve metin.)

Kassa aleyhi: *Tarihî ve yasal bir olayı, herhangi bir peygambere veya topluma uygulama.*

İşte Edebiyatı, Sosyolojiyi, yasal ve tarihî gerçekleri ifade eden dinin bu yegâne terimi, maalesef *Aslı-astarı olmayan, efsane ve hurafe bir kuru hikâye* diye çevriliyor.¹ Ve elde dinin başka hiçbir silahı kalmıyor.

Buna kıyasen bilin ki, dinin buna benzer binlerce değeri ve kavramı hurafeleşmiştir. Din ve inanç insan için ekmek-su kadar gerekli bir gerçek olduğu halde insanlar bugün için *Ben din-darım,* diyemiyorlar. Üstelik işin içine münâfıklık, sahtekârlık, komplo teorileri girince gerçekten, inanmayanlar masum kalıyor.

Ve dinin bir mucizeliğidir ki, bütün bu komplo teorilerine rağmen, değerlerinin ve kavramlarının kaybolmasına rağmen ve insan nefsinin kötü isteklerine rağmen *Din* medeniyet, gelişme ve insanlık için motor-gücü hükmünde icraatlar yapıyor.

Mevlanâ, bir yalancı dilenciye rast gelir. Dilenci Onun Şems'e bağlılığını bildiği için: *Efendim, Şems'i buldum,* der. Mevlanâ da çıkarır güzelim cübbesini o dilenciye bağışlar. Müritler: *Efendim, o bir yalancıdır. Neden verdin?* Deyince, *Onun bu yalanına cübbeyi verdim. Eğer doğru söyleseydi, kendimi verirdim,* der.

İşte o gerçek ve güzel etkilerden bazıları:

¹ Bu acı durum, her biri bir hayat formatı olan peygamber kıssalarını *esâtîr-i evvelîn* (Eskilerin masalları) konumuna indirmek ve her asrın müşriklerinin, Kur'an hakkındaki iftiralarnı, cehaletten dolayı, farkına varmadan desteklemek demektir.

a) Bütün dünya, her iki bloğuyla anladı ki, insanlar kutsal değerlerini kayb ettikleri zaman anarşist oluy orlar.

b) Toplum içinde, tamamıyla dengeyi yakalamamış larsa da, toplumun ruhu hükmünde belli inanç lar ve fedakâr cemiyet ve cemaatler olabiliyor.

c) Aile hayatı bir derece korunuyor ki, toplumun çekirdeği sayılır.

d) Tarih boyunca dinler, bağı lı buldukları değerlerin kıymetini tam idrak etmemiş lerse de, kültürel ve ticarî olarak ve savaş lar şeklinde insanlığı gelişmeye doğru tetiklemiş lerdir.

e) Mesela Hz. İsa, binlerce yerde Yahudi hahamlarını kınadığı halde, Onun gözü daima onların hidâyet bulmasındadır. Ve 3 sene boyunca onlara tebliğde bulunmuştur. Öyle ki, onların tamamıyla reddettikleri anlaşılınca, Havariler için diğ er milletlere gitmeye izin veriyor.

f) Kur'an dahi, zaman aşımı içinde oluş an Ehl-i Kitabın binlerce dejenerasyonunu dile getir diğ i halde genelleme yapmıyor. *Onlar içinde, dengeyi ve dini ve inancı yaşayan bir grup var,* (Mâide, 66) diyor. *Hıristiyanlar mütevâzi ve âhiret konusunda samimi oldukları için Müslümanlara daha yakın olacaklar.* (Mâide, 82) diye kıyas yapıyor.

Yahudi olan Kavm-i Mûsâ'dan da, hak ve gerçeği gösteren ve onunla adalet uygulayan bir ümmet (büyük bir grup) var, diyor. (A'raf, 159)

İş in ilginç noktası, bu ayetin *Ey Muhammed de ki: 'Ben, siz bütün insanlara gönderilmiş Allah'ın elçisiyim'* mealindeki ayetten hemen sonra gelmesidir.

Bu dizayn bize diyor ki, şek len ve kimlik olarak *Ben Müslümanım*, deyip onun maneviyatını ve dinini inkâr etmek, mutlak küfür, veya münafıklıktır. Fakat onun vahyine inandıktan sonra, kendi yanlarındaki (Tevrat'taki) hakkı gösterip onunla amel edenler de Müslümanlar gibi bir ümmettir. (Mâide, 43-48; 66 ve 68)

5) Kur'an hiçbir yerde, Tevrat ve İncil'i kınamadığı yani *Bu kitaplar bozulmuştur*, demediğ i halde belki yüz yerde Ehl-i Kitabı, dinlerini tam yaşamadıkları için kınıyor. Ve dolaylı olarak Müslümanlara da ders veriyor.

Evet, bu evrenin en baş yasası olarak diyalektik süreç böyle ikili bir yapıyı ve ikili neticeleri gerektiriyor. Çünkü mümkinât dünyasında her şey zıddıyla var oluyor. İstiklâliyet kelimesi, özgürlük ve daha çok imkânlar ve serbestiyete sahip olma manasına gelirken, bir yandan da, azalma ve kopma manalarına da gelir.

Evet din ve inanç, bir yandan insanı bütün varlıkların ve kötü olayların esaretinden kurtarıırken, öte yandan insanda yanlış inançlara, ötekileştirmenin kör zihniyetine ve düşmanlığa da sebebiyet verebiliyor.

Bir yandan sonsuz mucizeler içerirken diğ er yandan binler hurafe barındıran bir kördüğüm olabiliyor. Hatta çok zeki olduğ u halde, fazlaca müsteşriklerin tesirinde kalan bir arkadaşımız dinin bu mucizelik boyutlarını göremediğ i için, yayınladığı son derece mantıklı kitap dizisine *Hurafe Kitaplar Dizisi*, diye yazdı.

Evet, din bir bahar mevsimini oluşturur. İçinde, binlerce meyve, hububat ve çiçek çıktığı gibi deliceler ve dikenler de çıkar.

İşte dindarların (dinin değil) dünyasında çıkan menfi şeylerden bir kısmı:

A) Dindarlar (her üç dinde de) ilmi, anlayışı, yorumu, edebiyatı seçeceklerine, cehâleti, taklidi, ezberi ve avamîliği seçmişler. Tirmizî’de geçen hadisin bize gösterdiği gibi...

Bir gün gâyet dindar bir dostum beni telefonla arayarak, *Biz âdemiyeti, Mûsa’yı, İsa’yı anlaşılmır ve ilmî şekliyle anlattığın için sana teşekkür ederiz*, diye söyledi. Ben, şaşırđım, *Bazı dindar gruplar, beni tehdit ediyor, bazıları da benden kaçıyorlar*, dedim. O, *Biz bu işin sırrını biliyoruz*, dedi. Ben, *Nedir o sır?* dedim. O: *Sen yazılarınla çok ezber bozdun. O anlattığın gruplar ezbercidirler. Biz öyle değiliz. Ve ezber bozan insan melek de olsa, şeytan olarak algılanır*, diye bana ilmî bir prensibi öğretti.

Ve mesela, dünya milletlerinin câmit nesnelere taptığı bir zamanda Yahudilik gelip; evrensel bir yasa ve devlet ve ibadet düzenini getirdiğı halde, sonra o kadar çok şekilci olmuş ki, İsa gibi saf ruhani bir peygamberi anlayamadılar.

İbadet, istirahat, nimete şükür ve yaradılışı tefekkür ve düşünmek için konulan Cumartesi (Sebt) yasağına öyle hurafeye dönüştürmüşler ki, insanlar o gün elektrik lambasını bile yakmıyorlar.

Musa, Cumartesi günü odun toplayan bir adamı öldürdü, (Sayılar, 15/32) diye Tevrat’ta yazıyor. Fakat burada yorum gerekiyor.

- **Odun toplamak**, sembolik dilde, boş anlamsız bilgileri toplamak demektir. Mûsa’dan maksat ise, yasa demektir.
- İşte, düzen tanımayan, boş bilgilerle ömrünü bitirip dine ve şeriata karşı gelen bir insanın sonu boştur, ölümdür, diye yorumlanabilir. Yoksa Musa’nın da Cumartesi yasağından dolayı işi ormana düşmezdi.

Evet, eğer Yahudilik, yorum yeteneğini, ilmî anlayışı, fikhî kaybetmemiş olsaydı, o gün için Roma’yı da, Bâbil’i da, Mısır’ı da Arz-ı Mev’ud yapabilirdi.

Arz-ı Mev’ud, Mûsa’nın şeriatinin uygulandığı memleket demektir. O gün için bu sadece Filistin’de olabildiğinden sadece orası *Arz-ı Mev’ud* sayılmıştır.

Fakat meselenin aslı *Dinî hükümlerin uygulandığı barış yurdu*, demektir ki, İslam’da *Dâru’l-İslam*, diye geçer. Hıristiyanlıkta *Tebliğin yapılabildiğı her memleket*, demektir.

B) *Ahbâr ve ruhbanları birer Rabb edindiler*.

Burada anlatılmak ve düzeltilmek istenen şey, inanmış insanların sonsuzdan kopuk, sınırlı bir anlayışa sahip dinî liderleri esas alarak düştükleri gerici durumdur.

Yani sen onlarca dinî, ilmî ve fennî delil getiriyorsun. Bu âyetin manası budur, diyorsun. Fakat mutaassıp dindar *Hayır, âlimlerimiz böyle söylemediler. Sen ve ilmin onlardan büyük değilsin ya!* diyebildiğı gibi...

Maalesef Müslümanlar da Ehl-i Kitabın düştüğü bu handikapa düşmüşlerdir.

Evet, Yahudilik geldi ki, insanları Firavun'un, Roma'nın maddi katı düşüncelerinden kurtarıp onları özgürlüğe çıkarırsın. Maalesef özgürlüğü getiren aynı kitap ve din, bir müddet sonra, insanların elini-kolunu bağladı ve Yahudi milletini 2000 sene dünyaya esir bıraktı.

Sonra İsa geldi. O bağları kırmak istedi. Fakat kıramadı. Hıristiyanlık başta sonsuz bir İlah'a inanmak, dinin özünü kabul etmek ve sonsuz ruhani esintiyle (Ruhu'l-Kudüs ile) arınmak iken, sonra ilmihallerle, Aristo ve Aquinolu Thomas'ın Kelam inançları ile o kadar yozlaştı ki, Hıristiyanlar Avrupa'da 5 bin ilim adamının hayatına kıydılar.

Müslümanlık da İbrahimî orta yolda gittiği halde, bir derece bu badirelerden kendini kurtardı ise de, *Avrupa'dan gelen her şeyi terk edin*, ilkesiyle bugünkü gerici duruma düştü.

Araya tasavvuf geldi, ötekileştirmeyi, sınırlı, şekilci düşünceyi kaldırmak istedi. *Her şeyi Allah'tan bilmezsen, şirk koşmuş olursun*, dedi. Fakat o da sonra kuru ritüellerden ibaret ruhsuz bir şekil aldı.

Ben hep merak ederdim. *Yahudilerden de, Hıristiyanlardan da, Müslümanlardan da kimse âlimlerini, şeyhlerini tanrı yapmıyor. Bu âyetin manası nedir?* diye...

Sonra, Allah'a imanın sonsuzluk gerektirdiğini ve evrensellik istediğini, dindarların da, değişik dinî ve hayatî konularda sonsuzluk ve ilmîlik ve evrensellik prensiplerini bir yana atıp, reislerine kutsallık ve yanılmazlık verdiklerini görünce âyeti anladım. Bu yapılan hata da evrensel bir hatadır; ilmî değeri *En büyük takım Beşiktaş'tır*, demek kadar bile değildir.

C) Tevbe 28. âyette *Ehl-i Kitab olup da Allah'a, âhirete inanmayan, hak dini (vahiy dinini) yaşamayanlardan cizye alın*, âyetini de yeni yeni anlıyorum.

Görüyorum ki, her üç din kimliğinde de %90' a yakın insanlar, kimlik olarak Yahudi, Hıristiyan ve Müslümandırlar. Fakat ne Allah'ı ne ahireti ne de dinin vecibelerini biliyorlar. Ve bilene varsa da inanç tarzında bağlılık ve uygulama yok.

İşte *Âhırzamanda İsa (saf din, saf vahiy mesajı) gelir; cizyeyi kaldırır*, hadisini şimdi anlıyorum. Hıristiyan ve Yahudi hemşerilerimiz üzülmeyinler; bu konuda bizim onlardan bir farkımız yoktur.

İnsanların dinî kimlikleri varsa da sonsuzluğu, soyutu, ruhaniliği, âhireti bilmeyenler, insana sonsuz bir aydınlık ve yorum yeteneği veren gerçek dinî bilgilerden hoşlanmazlar. Ve o bilgileri daima karalamak ve söndürmek isterler.

Diğer bir kısım insanlar da var ki, dinî kimliği yok, dinin bir folklor olarak kalmasını istiyor. Dinin dünyaya, dindarlara egemen olmasından ve kutsal bir düzenden nefret ediyorlar.

İşte bu iki sınıf insanı tarif eden Saf Suresi, 7-8. ayet: *Onlar, ağızları ile Allah'ın nurunu söndürmek isterler. Hâlbuki kâfirler istemese de, Allah nurunu tamamlamaktan başka bir şeye razı değildir. Müşrikler istemese de, bütün dindarlara üstün getirmek üzere elçisini doğru inanç ve hak din (hukuk dini) ile gönderen O Allah'tır.*

Bu birinci sınıf insanlar din kimliğine sahip oldukları halde, kalkıp anarşistlerle ve dinsizlerle ittifak kurabiliyorlar. (Mâide, 80)

Çok acıdır ki, İslam Dünyası'nda da bazıları, dinsizleri Hıristiyan ve Yahudilere tercih edebiliyorlar.

D) Aşk (dar nokta sevgisi), insanın akıl yolunu ve gözünü kapatır. İnsanlar, devleti, sonsuzluğu, Allah'ın bütüncülüğünü göremedikleri zaman, bir isme, bir bakanlığa, bir karakola âşık olurlar, kalkıp onu Allah ile eşit tutarlar. Hâlbuki soyut ve sonsuz değerleri öğrenmekle mükellef olan insanoğlu böyle bir suçu yani sınırlıyı Sonsuz'la karıştırma suçunu işlememeli.

İşte Yahudilik Bâbil Sürgünü'nde yok olmak üzere iken, Üzeyr (Azra) ile dirildiler, Hıristiyanlar Roma'nın maddi zulmü altında inerken, İsa ile çok sevindiler. O gün için Mısır ve Roma devlet başkanları *Allah'ın oğlu* olarak niteleniyordu. Dindarlar, *Hayır, gerçek Allah'ın oğlu ve sevgilileri peygamberlerdir. Özellikle İsa ruhani ve mucizeli olduğundan Onun bütün hayatı Allah'ın vahyi ve ürünüdür*, diye haklı olarak Roma ve Mısır'a karşı geldiler.

Sonra bu mecaz ifade, maddi bir oğlana dönüştü, Allah'ın maddi ve şekli bir varlık olarak tasavvur edilmesine sebep oldu.

Kur'an, Tevbe 30'da böyle maddi bir inanışı müşriklerin antropomorfizmine benzetiyor ve *Sonsuz olan bütün soyut ve somut varlığı kuşatan Allah'ı sınırlandırmak küfürdür*, diye söylüyor. Fakat bu küfür şirk ile eşit değildir. Başta söylediğimiz gibi Ehl-i Kitabın 3 temel dinî özelliği var ki, onları müşrik olmaktan kurtarıyor.

İslam Tarihi'nde de *Mücessime*, Allah'ı gökte maddi bir kral olarak gördüklerinden ve *Mu'tezile*, Allah'ın bazı yetkilerine sınırlılık getirdiğinden onlar bu küfür sıfatına layık olurlar. Bu kavram İslam Tarihi'nde küfür olarak değil de dalâlet (sapıklık) olarak ifade edilmiştir.

E) Ehl-i Kitabın sosyal ve ekonomik olarak düştükleri yanlışlar, Müslümanların bir kısmında da vardır.

- Onlar yalana (özellikle medya yalanlarına) kulak verirler. Haram yerler. (Mâide, 42)

- Dinin hakkaniyetine göre yargılanmak istemezler. (Mâide, 43)

- *Allah'ın eli (ekonomik sistem) kilitlidir. Biz faiz yemek zorundayız*, derler. (Mâide, 64)

* * *

6) Biz, *Dinler* kelimesini mezhepler manasında kullanırız. Aslında semavi vahye dayanan ve yanlışlıkla *Dinler*, diye söylenen yol ve yordamların hepsinin ismi, İslam'dır. (Âl-i İmran, 85; Mâide, 48)

Ve her ekol ve mezhep, mertçe *Bu din işi kıyamete kadar devam edecektir. Bizden sonra iş sürekli yenilenecektir. Dolayısıyla 'Nesih' dediğimiz ahkâmın kaldırılması, geçici olarak askıya alınması demektir. Allah'ın hiçbir hükmü kaldırılmaz. Günü gelir, ortamın şartlarına göre yine uygulanır..* (Âl-i İmran, 80-83) demelidir ve diyebilmelidir.

İşte bu evrensel ruh ve prensip nerede, dindarların bencilce ve câhilce birbirini yemeleri ve yalanlamaları nerede?!

Evet, her peygamber, bir sonraki geleni müjdelemiştir, meslek ve meşrebine göre... Ve her yeni gelen din, diğerlerini iptal etmek değil de, olsa olsa onların bir kısım yargılarını askıya alır. Bu evrensel ve sonsuz yasa Yahudilik Tarihi'nde *Benî İsrail* peygamberleri ile gerçekleşmiştir.

Hıristiyanlıkta Ruh'u'l-Kudüs ve ona mazhar olan mistik Havari ve Azizler ile gerçekleşmiştir.

Ki Hz. Musa Tesniye'de Hz. Muhammed'i *Şeriat sahibi* olarak müjde verirken, Hz. İsa Yuhanna İncili'nde *Ahmed* (yani veli, mistik Muhammed) olarak ona işaret etmiştir. (61/7) Büyük ve değerli ilim adamı Hawier Yakob'un kitabına bakabilirsiniz.

Ve İslam Tarihi'nde, İslam, bilimi ve akli esas aldığından *Musa ile Harun'u: Muhammed ile Ahmed'i* birleştirdiğinden yeni peygamber gelmemiştir. Fakat *Ümmetimin âlimleri Benî İsrail peygamberleri gibidir*, hadisi fehvasınca yenileyici müceddidler gelmiştir.

Evet, bütün dinler evrenseldir. Ve ihtiyaç icabı bütün insanlığa gelmişlerdir. Hiçbiri lokal ve mevziî değildir.

Ve hayat, kendini sürekli yenilediği gibi, hayatın sosyolojik bir yansıması olan dinler de sürekli kendini yenilemiştir. (Yenilemeyenler, seleksiyona tabi olmuşlardır.)

Dinin bu kendini yenileme yasası, *peygamberlik, içtihad, maslahat, empirik ilimler*, ve yoruma açık *vahiy ürünü* olan temel kitaplar sayesinde 7000 senedir, sayısız olaylarla insanlığı bu güne getirmiştir.

Yukarıda saydığımız temel prensiplerin ana ruhu şudur:

- Din, ileriye, ilericiyi seçer, geçmişe takılıp kalmayı yasaklar. (Bakara, 134, 141)
- Din, doğal ve ilme uygun olanı seçer. (Rum, 30)
- Din, medeniyet, doğa, akıl ve tecrübeden oluşan 4 temel veriyi, artı vahiy esas alır. Bu verilere göre anlaşılan vahiy hayatın gözü, kulağı ve kalbi olur.
- Din, müsbet yarış, gelişmeyi, sağlığı esas alır. (Mâide, 48)²
- Din, hijyenik ve sağlığa faydalı olan her şeyi helal kabul eder. (Mâide, 3-5, En'am, 145)
- Din, savaşı değil de sulhu, barışı esas alır. (Bakara, 208; Nisa, 128)
- Din, cihadı, zorluğu, cehennemi bir araç olarak görür. Asıl olan barış, kolaylık ve cennettir.³

² Mâide suresindeki bu âyete göre, Müslümanların, değil Hıristiyanlarla ve Yahudilerle savaşması, tam aksine onlarla hayırlı ve insanlığa maddi-manevi yararlı işlerde yarışması, farzdır.

7) Dindarlar, bu gibi sosyal ve sonsuz ve ilmî yasaları ve prensipleri kabul etmediği zaman mecburiyetten laiklik devreye girer. Veya 18. ve 19. asırlarda olduğu gibi din, bütünüyle silinmeye yüz tutar.

Evet, bir ilaç, bir gıda zehir olmuşsa onu kullanmamak daha iyidir. Ve bu işin günahı, dindarlardır.

Laik ve dinden bîhaber bir toplumda yarı dindarâne yarı dinsizce şöyle hastalıklar ortaya çıkar ki, bu durum insanlık için bir nevi kıyamet demektir:

a) Hayatta madde ile mana, Süleyman ile Belkıs asla bir araya gelemezler. Dolayısıyla daima kopukluk, verimsizlik, kuraklık olur. Hayat sürekli trajediler geçirir.

b) Maddi veya dinî birikimler, insanları özgürlüğe, sonsuzluğa, huzura, tatmine götüreceğine, onları inançlarının ve paralarının tutsağı yapar. İnsanlık en ilkel dönemlere geri döner. Gerçekten gericilik, toplumun her kesimini kelepçeler.

c) “*Biz gerçek dindarız, çok az yanarız.*” (Bakara, 80)

“*Bizden başka kurtuluşa eren olmayacaktır.*” (Bakara, 111)

“*En büyük din, bizim dinimizdir.*” (Bakara, 113)

“*Gerçek ilerencilik maddi kalkınmadır, din ve vahiy de nedir? O bizi geri bıraktı, topyekûn onunla savaşımalıyız.*” (Bakara, 97-98)

“*Hayat kısa da olsa âşık olunacak kadar güzeldir. Bütün aşkımızı onda harcamalıyız.*” (Bakara, 96)

“*Onlar ırkçılık yaparlar.*” (Bakara, 93) [Burada ırkçılık şarabı, buzağı aşkına benzetilmiştir.]

“*Biz dinden istediğimizi alır, istediğimizi bırakabiliriz, istediğimiz peygambere inanır, istediğimizi kabul etmeyebiliriz.*” (Âl-i İmran, 84-85) gibi binlerce saçma, bölücü, ilkel inanışlar ortaya çıkar. Hatta en basit nefsanî bir hikâyeye ve roman dahi, evrensel, ontolojik ve bilimsel verilere tercih edilir. Toplum tamamıyla kaosa sürüklenir.

8) Kur’an bütün peygamberleri ve onların samimi etbâlarını, doğru ve kurtuluş ehli olarak kabul etmekle beraber, 4 insanı kavram olarak *sıddîkiyet* (yüzde yüz isabet, doğruluk ve verimlilik) ile niteliyor.

a) **İdris (AS)**... *İdrîs* kelimesi, tam eğitim ve ders ve ilim adamı demektir. Yani insanların birçok doğru değerleri olabilir. Fakat empirik ve laboratuara giren bilginin sağa-sola kayma şansı yok. O tam isabet eder. Zaten *sıddîk* (Çok doğru olan ve realiteye çok bağlı olan) demektir.

³ Yüzlerce Kur’an âyetiyle sabittir ki Cehennem, kâinata en zirve bir varlık olan insanın, insaniyet itibarıyla yükümlü olduğu görevlerini su-i istimal etmesinin cezasıdır. Allah kimseye zulmetmez, sadece suç ve ceza yasasını uygular, adalet gereği...

b) **İbrahim (A.S.)**.. İbrahim, madde ile manayı, dünya ile âhireti, Doğu ile Batı'yı, Bâbil ile Mısır'ı ve benzeri binlerce zıddı diyalektik süreç içinde birleştirdiğinden ve verimli hale getirdiğinden, o da tam isabet etmiş oluyor. Zaten Hz. Muhammed İslam pratikleri ile Onun (AS) çağdaş bir versiyonudur.

Yusuf'a da maneviyat ve ruhanilik manasında veya İbrahim ve İslam manasında arkadaşı tarafından "Sıddîk" denilmiştir.

c) **Meryem (A.S.)**.. Bu kelime de etimolojik ve dinî ontolojik manası ile insanlık demektir. Evet, insanlık başta sağa-sola yalpalasa da onun dengeden ve doğruluktan başka şansı yok. Bu kavram dinin yerine geçmese de, ondan ayrı bir şey değildir. Evet, insanlık da ona inen bir değerdir.

9) Dindarların Birbirini Düşman Görmeleri: Dinler evet bütün semavi dinler çok çok güzel değerlere sahip olduğundan, dindarlar, biri diğerinin değerini kabul etmekle beraber, kendi öz dinini yaşmalıdır. Yok, eğer başkalarının dinini ve kitabını karalayarak kendi dinini aklıyorsa, o gerçekten dinden, dinin evrensel değerlerinden bîhaberdır, dindar sayılmaz. Sadece din milliyetçiliğini yapmış oluyor.

Bu dediklerimiz, karşı dinin *Beyyinesini* gördükten sonra geçerlidir.

Beyyine nedir? Kur'an onu şöyle tarif ediyor:

a) *Allah'tan bir elçi* yani, fizik ve metafizik realitelere uygun ilkeleri getiren bir elçi...

b) *İnsanlara (ayrım yapmadan) okuduğu (yaşadığı) tertemiz (hiçbir nefsanî değerler bulaşmamış) sahifeleri (yasaları) getiren bir elçi.*

c) *Fîha kütübün kayyimeh* [O sayfalarda çok değerli kitaplar (yasalar, bilgiler ve ilmî veriler) var.]

d) O sayfaları, gayet iyiliksever ve gâyet hayırlı zatlar taşıyor. (Kur'an, 80. ve 98. sureler)

İşte bu dört özelliği gördükten sonra dindarların kalkıp birbiriyle boğuşmaları, öz kardeşini öldürmekten başka bir şey değildir.

Ve bu beyyine özü tam anlatılmadığı için, dinin şekli saltanat sürdüğü için, tarihte bir sürü trajikomik savaşlar olmuştur.

Sa'd-i Şirâzî'nin *Hz. Muhammed yolu dışında bir yol yoktur*, sözü de bu manadadır. Şu demektir:

- Din olarak var olan tek din, semavi dindir. Mezhep ve gruplar o din dairesinin içindedirler.
- Ve kim Hz. Muhammed'in bu beyyinesini kabul etmezse o kendi dinini de bilmiyor.
- Zaten B. Said Nursî, *Bazen olur ki insanlar, semavi din (İslam) çerçevesi içindedirler. Fakat Hz. Muhammed'i bilmiyorlar.*

- *Veya Onun yolunun aslını başka bir mezhepte ve başka bir peygamberde yaşayabilir. Bunlar ehl-i necattır, diyor.*

Demek, kim evrenselliği, doğruluğu, kutsallığı, âhireti, ruhaniliği, vahyi biliyorsa -bölücülük yapmıyorsa- o ehl-i necattır. Abbâsî Halifesi El-Mehdî ile Nastûrî papazının birbirine karşı olan davranışları bunun bir delilidir.

10) Kur’anda, Tevrat ve İncil’in tahrif edildiğine dair bir âyet veya bir işaret yok. İslam âlimleri de bu konuda ikiye ayrılmışlar:

Tahrif var, diyenlerin dayanağı o kitapların gerçekten kolay kolay anlaşılmayan parçalarıdır.

Büyük Tabî İmam Hasan-i Basrî, *Onlar, anladıktan sonra kelimeleri gerçek manalarından tahrif ederler. (Saptırırlar.)* mealindeki ayetlerin tefsirinde şöyle rivayette bulunmuştur:

Medine münaflıkları, Hz. Peygamberin meclisine girip, onun konuşmalarını anladıkları halde, dışarıda o sözleri saptırıp Hz. Peygambere ve Müslümanlara karşı kullanıyorlardı. (Ali Arslan, Büyük Kur’an Tefsiri)

Bu garip kardeşiniz de bu konuda epey çalıştım. 10 bine yakın, cümlelerin ve meselenin, sosyolojik, kevnî ve empririk yorumunu yazmışım. Binlerce karineye dayanmışım. Öyle ki, o kitapların bap ve âyet numaraları dahi o işaretleri ve yorumları destekledi. İki kitabım ortada duruyor. En azından *Dinlerin Ortak Tarafları* ile *Son Mülâhazalar* adındaki iki makaleme bakılsın.

Ayrıca o kitapların anlattığı o evrensel gerçeklerin bir kısmı Kur’anda geçiyor. Yine bu kardeşiniz Kur’anın 30.000 cümlesinin ilmi izahını ve mucizeliğini göstermiştir.

Demek zaman bölücülük ve ilkelik zamanı değildir. Evrensellik, kutsallık, ferâğat ve şefkat bize gerektir. Ayrıca bu gaybi, semavi dili sokak dili ile tercüme etmemek gerektir.

Bahaeddin Sağlam